

BONIFATIUS KLOOSTERPAD

DE
WANDEL
KNOOP
PUNTEN
REEKS

HIC
BONIFATIO
LVMEN VITAE
EXTORTVM
D CCLIV
HIC FRISIAE
EVANGELII
LVMEN
EXTORTVM

BONIFATIUS KLOOSTERPAD

EEN
ONTDEKKINGSREIS
EN PELGRIMAGE
DOOR HET 'WILDE'
OOSTEN VAN FRYSLÂN

FOKKO BOSKER

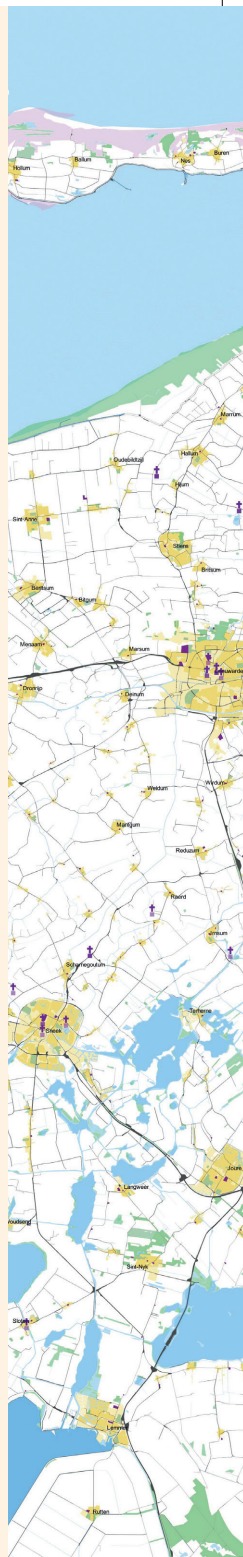
CO-AUTEUR **LAMMERT DE HOOP**

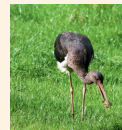
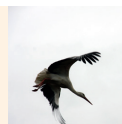
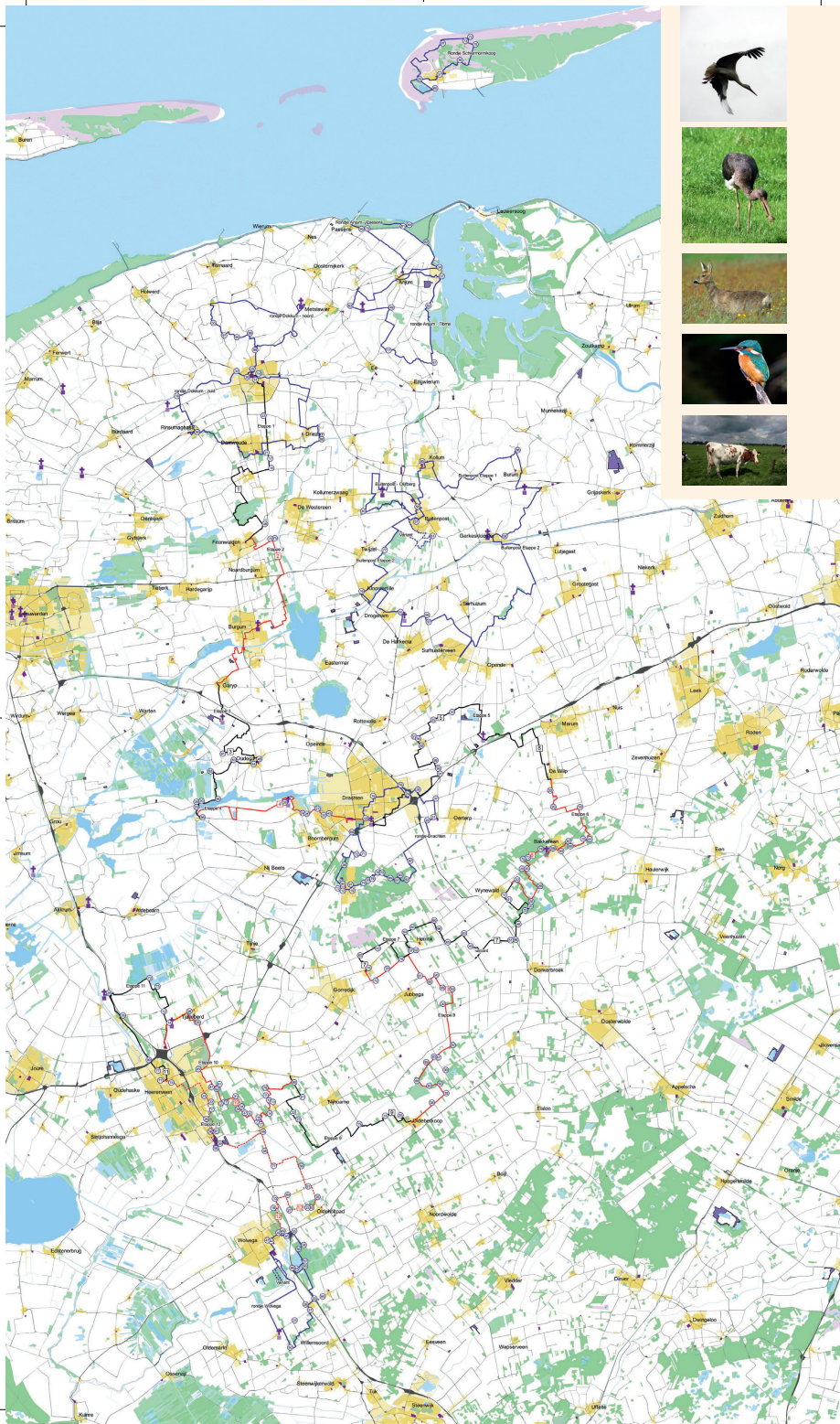
DE
WANDEL
KNOOP
PUNTEN
REEKS

ROUTE **BONIFATIUS KLOOSTERPAD**

INHOUDSOPGAVE

- 6 **INLEIDING** **IN HET VOETSPoor VAN HEILIGEN
EN PELGRIMS**
- 10 **RONDJE 1** **SCHIERMONNIKOOG**
- 16 **RONDJE 2** **ANJUM OVER PEAZEMERLANNEN EN
OOSTMAHORN**
- 22 **RONDJE 3** **ANJUM NAAR KLOOSTER WEERD**
- 28 **RONDJE 4** **RONDJE DOKKUM OM DE NOORD**
- 34 **RONDJE 5** **RONDJE DOKKUM ZUIDWAARTS**
- 40 **TRAJECT 1** **DE KLOOSTERRONDE VAN BUITENPOST
NAAR GERKESKLOOSTER**
- 46 **TRAJECT 2** **NAAR SURHUISTERVEEN**
- 52 **TRAJECT 3** **TERUG NAAR BUITENPOST**
- 60 **RONDJE 6** **BUITENPOST OVER VEENKLOOSTER**
- 66 **ETAPPE 1** **DOKKUM NAAR FEANWÄLDEN**
- 72 **ETAPPE 2** **FEANWÄLDEN NAAR GARYP**
- 78 **RONDJE 7** **RONDJE BURGUMER MAR OVER
EASTERMAR**
- 82 **ETAPPE 3** **GARYP NAAR DE VEENHOOP**
- 88 **ETAPPE 4** **DE VEENHOOP NAAR DRACHTEN**
- 94 **RONDJE 8** **DRACHTEN OVER BEETSTERZWAAG,
OLTERTERP EN URETERP**
- 100 **ETAPPE 5** **DRACHTEN NAAR DE WILP**
- 106 **ETAPPE 6** **DE WILP NAAR WIJNJEUWOUDE**
- 112 **ETAPPE 7** **WIJNJEUWOUDE NAAR LIPPENHUIZEN**
- 118 **ETAPPE 8** **LIPPENHUIZEN NAAR OLDEBERKOOP**
- 124 **RONDJE 9** **OOSTERWOLDE OVER APPELSCHA**
- 128 **ETAPPE 9** **OLDEBERKOOP NAAR BONTEBOK**
- 134 **ETAPPE 10** **BONTEBOK NAAR TERBAND**
- 140 **ETAPPE 11** **TERBAND OVER HASKERDIJKEN NAAR
HEERENVEEN**
- 146 **ETAPPE 12** **HEERENVEEN NAAR WOLVEGA**
- 152 **RONDJE 10** **WOLVEGA NAAR BLESDIJKE DOOR
DE LENDEVALLEI**

INLEIDING

IN HET VOETSPoor VAN HEILIGEN EN PELGRIMS

De Noordzee schonk de wereld Fryslân. Een waterrijke delta aan het eind van talloze riviermondingen. Een gebied van kreken, geulen, slikvelden, schorren, kwelders, oeverwallen en stranden. Een land dat met de getijden meebewoog, dat steeds andere gedaanten aannam. Na het instorten van het Romeinse Rijk werkten de Friezen zich op tot een Europese grootmacht met een handelsvloot en filialen in riviersteden en havens aan zee in Duitsland, Frankrijk, Engeland en langs de Oostzee. De Angelsaksische monniken Willibrord en Bonifatius verspreidden het christelijk geloof onder de Friezen. In hun kielzog volgden andere missionarissen en weer later de middeleeuwse kloosterorden. De dood (in 754) en heiligerklaring van Bonifatius leidde tot een pelgrimsstad aan het wad: Dokkum was in de middeleeuwen lang de belangrijkste zeehaven in het noorden.

De kerstening en komst van de kloosters brachten nieuwe inzichten op waterstaatkundig gebied – inpoldering, sluizen en bedijkingen – en legden de basis voor het hedendaagse cultuurlandschap in Fryslân. De nalatenschap van heiligen, monniken en pelgrims levert boeiende verhalen op. De snippers informatie en de sporen in streeknamen en het landschap, al is het maar een minieme afdruk, laten zich al wandelend lezen en begrijpen. Het Bonifatius Kloosterpad verbindt Schiermonnikoog met Wolvega en ontsluit alle belangrijke kloosterlocaties, uithoven en voorwerken in Noordoost- en Zuidoost-Fryslân. De verhalen roepen een beeld op van toewijding, doorzettingsvermogen, vernuft en gedrevenheid om goed te doen, te helpen, te werken en te bidden. Dichter bij God kon je eigenlijk in het aardse bestaan niet komen, kleine paradijsjes van gemeenschapszin en creatief vernuft. De werkelijkheid was natuurlijk weerbarstiger, de pogingen om de hemel te veroveren gedoemd tot mislukken. Het levert mooie, zinnenprikkelende verhalen op en uiteenlopende cultuurlandschappen: van Wad tot woud. De dijkenbouw, vervinging, aanleg van waterschapswerken als sluizen en dammen, ontwikkeling van ambachten en wetenschap, drukten een onuitwisbaar stempel op het landschap. Wie van noord naar zuidoost wandelt in Fryslân, doorkruist alle denkbare landschapstypen en verschijningsvormen. Van de waddenkust met duinen en kwelders naar het ingedijkt open zeekeleigebied met terpdorpen en middeleeuwse kerken, de veengebieden doorsneden door vaarten en wijken en voorzien van elzen- en eikensingels en de hogere zandgronden met beekdalen en oeverwallen met heidevelden en bossen. De afwisseling van streeklandschappen weerspiegelt de veelkleurige en veelvormige geschiedenis sinds de middeleeuwen. Voor wie er bij stilstaat en oog voor heeft, laat de erfenis van Bonifatius zich nog altijd goed lezen. De klooster- en kerkenpaden, lijk- en dijkwegen zijn sprekende getuigen uit vervlogen tijden.

Het Bonifatius Kloosterpad bestaat uit twaalf aaneengesloten etappen tussen Dokkum en Wolvega en dertien rondwandelingen: op Schiermonnikoog, rond Anjum, om Dokkum heen, Burgum, Drachten, Oosterwolde, Wolvega en een meerdaagse route bij Buitenpost. In totaal beslaat de route over het wandelnetwerk in Fryslân zo'n 450 kilometer. De realisatie van deze route is mogelijk gemaakt dankzij financiële steun van Iepen

Mienskip Fûns, de gemeenten die het pad doorkruist, Wetterskip Fryslân, en It Fryske Gea. Landlopen en lanterfanten dwingen de voetreiziger over te schakelen op een ander tempo, weg van de hectiek. Het opent de blik voor andere ervaringen en bezinning. Het Bonifatius Kloosterpad belicht de rijke historie van de kloosters en landschappen en toont de onlosmakelijke band tussen beiden. De pelgrim ruikt en ziet afdrucken van eeuwen in weidse akkers, graslanden, intieme boomwallen, coulissen, vaarten en wijken. Er is veel aandacht voor de gevarieerde natuur onderweg. Van noord naar zuid maakt de wandelaar kennis met het hedendaagse klooster Schiermonnikoog in Huize Rijsbergen, de abdijen Sion en Weerd, Bonifatiusabdij en -kapel in Dokkum, Claercamp bij Rinsumageast, Veenklooster, Vrouwenklooster, Gerkesklooster, Buweklooster, het Barraconvent in Burgum, Smelne in Smalle Ee en het Karmel klooster bij Drachten, Trimumt, Mariahof in Bakkeveen, Steenkerk bij Luinjeberd, het Hasker- en Schoter Convent ten noorden en zuiden van Heerenveen en als laatste op de grens met Overijssel, Blesdijke. Een reis tussen uitersten die de verbeeldingskracht van de pelgrim voedt en inspireert.

Een fijne voettocht.

Fokko Bosker en Lammert de Hoop

Lippenhuizen/Dokkum, september 2019

BONIFATIUS
KLOOSTERPAD

RONDJE 1

RONDJE SCHIERMONNIKOOG

15.38 KM

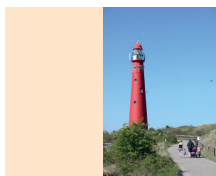
ER GAAT NIETS BOVEN BUITENBEENTJE SCHIERMONNIKOOG

Schiermonnikoog is een apart geval. Er rijden amper auto's op het eiland en de boeren krimpen vrijwillig hun veestapel in om de uitstoot van CO² te verkleinen, dat alleen al is een unicum. Het merendeel van het grondgebied is ook nog eens natuurreserveaat en de Cisterciënzer monniken zijn terug van weggeweest.

Het is ook de enige gemeente waarvan de naam rechtstreeks verwijst naar de middeleeuwse vestiging van een uithof van 'schiere' monniken. Na eeuwen afwezigheid, op een standbeeld van een lekenmonnik bij het gemeentehuis in het dorp na, hebben vijf Cisterciënzer monniken zich op Schiermonnikoog gevestigd. Ze stichtten het nieuwe klooster Schiermonnikoog in Huize Rijsbergen. Het eiland was in de late middeleeuwen een uithof van het klooster Claercamp bij Rinsumageast en rond 1300 tijdens eb en vloed nog goed bereikbaar vanaf de vaste wal over de drooggevalen zandbanken en kwelders. Een Hamburgs geschrift uit 1323 rept van 'het eiland van de monniken van Claercamp'. Er stonden in die paar eeuwen dat het eiland tot het kloosterbezit behoorde een monnikshuis, een hof en een kapel met begraafplaats. Omdat het een uithof betrof, waren het vooral de in grijze pijen gehulde lekenbroeders (grijs = 'schier') die met kleinschalige landbouw en juten in hun levensonderhoud voorzagen. De monniken van abdij Sion in Diepenveen nemen na vijf eeuwen afwezigheid het stokje over. De wandeling over het eiland biedt een heerlijke mix van klooster-geschiedenis, gezellige drukte en verstilde natuur. Zon, zee, duinen en strand, meer is er niet nodig om volstrekt gelukkig te zijn. Het geluid van de branding neem ik mee als een aangename melodie die lang blijft nazingen in mijn hoofd.

1 Eureka Witte Huisjes. Boerderij Eureka op Schiermonnikoog biedt accommodaties voor kleine en grote groepen in alle denkbare soorten, maten en wensen. Vlakbij het veer en dichtbij Waddenzee en duinen liggen de vakantiewoningen Witte Huisje, de kampeerboerderij en de luxe safaritenten ideaal voor een paar dagen natuur, zon, zee, uitwaaien en Bonifatius Kloosterpad. Familie Hagen, Heereweg 4; 06-38285824; www.eureka.nl

ROUTEBSCHRIJVING RONDJE 1

Vanaf de Badweg LA naar Vuurtorenpad. Vervolgens naar knooppunt 25, RA Westerduinpad richting 26, maar niet naar zee lopen, in plaats daarvan fietspad LA aanhouden tot monument Banckpolder, LA terug over

dijk Banckpolder en RA naar 37 over Middenstreek en achter dorp langs. Vervolgens van 37 naar 36 75 73 72 97 en dan Jacobspad, einde fietspad RA en bij Y Rechtsaf naar strandappartementen Noderstraun en LA Badweg en terug naar beginpunt.